
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2010:5

Redovisning av underhållsskulder i balansräkningarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:20 av Mats Hagelin m.fl. om redovisning av underhållsskulder i balansräkningarna. Utskottet konstaterar i likhet med motionärerna att det är väsentligt att församlingar och samfälligheter har god kunskap om fastigheternas framtida kostnader. Kyrkoordningens krav på att varje församling ska fastställa ett målkapital innebär att fastighetsfrågorna kommit i fokus på ett helt annat sätt än tidigare.

Sammantaget konstaterar utskottet emellertid att det finns en reglering i kyrkoordning och lagstiftning som väl tillgodoser motionärernas önskemål. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:20.

Motionens förslag

Motion 2010:20 av Mats Hagelin m.fl., Redovisa underhållsskulderna i balansräkningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda hur en förändring enligt motionens intentioner kan genomföras.

Bakgrund

Årsredovisning

Bestämmelser om årsredovisningens innehåll och utformning finns årsredovisningslagen (1995:1554, ÅRL). Mindre församlingar och kyrkliga samfälligheter omfattas inte av lagen. Mot denna bakgrund stadgar kyrkoordningen (47 kap. 9 §) att alla församlingar och samfälligheter, oavsett storlek, är skyldiga att upprätta en årsredovisning.

Årsredovisningen ska upprättas i enlighet med god redovisningssed (ÅRL 2:2). Enligt Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2002:6) ska alla organisationer som frivilligt väljer att upprätta en årsredovisning fullt ut följa lagens krav.

Svenska kyrkans redovisningskommitté (KRED) ansvarar för att utveckla den goda redovisningsseden ur ett kyrkligt perspektiv. KRED lämnar varje år en rekommendation (Årsredovisning för Svenska kyrkans församlingar och samfälligheter, branschanpassning) som beskriver hur en årsredovisning ska vara utformad i en församling eller samfällighet. En av KRED:s viktigaste utgångspunkter när rekommendationer utformas är att säkerställa att Svenska kyrkans årsredovisningar är anpassade till de förutsättningar som gäller för kyrkans verksamhet.

I årsredovisningen ska det finnas en förvaltningsberättelse. I förvaltningsberättelsen ska styrelsen (kyrkorådet eller kyrkonämnden) lämna all väsentlig information som behövs för att läsaren ska få en korrekt bild av organisationens ekonomiska förutsättningar. I KRED:s rekommendation för upprättande av 2009 års årsredovisning anges i kommentaren till den i förvaltningsberättelsen obligatoriska rubriken "Framtida utveckling" att information ska

lämnas om vad som är känt om framtiden samt om förväntningar baserade på kända förhållanden. Informationen ska inkludera en beskrivning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som församlingen/samfälligheten står inför ... Exempel på väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer kan vara stora framtida kostnader enligt upprättade vård- och underhållsplaner eller minskande framtida intäkter på grund av en negativ utveckling av skatteunderlaget.

Begreppet skuld och avsättning

För att en organisation ska kunna redovisa en skuld i bokföringen krävs enligt god redovisningssed att några specifika förhållanden ska vara uppfyllda. Dels krävs att det är fråga om en skuld till en annan juridisk eller fysisk person (dvs. till en extern part), dels ska skulden vara säker eller sannolik till sin förekomst samt känd till belopp och tidpunkt för när den ska infrias.

En annan typ av åtagande som kan finnas i bokföringen är en avsättning. En avsättning liknar en skuld. En avsättning är en förpliktelse som är säker eller sannolik till sin förekomst men oviss till belopp eller till den tidpunkt då den skall infrias (se ÅRL 3:9). Även en avsättning kräver en extern part för att kunna beaktas.

En underhållsskuld, dvs. en *framtida* kostnad som uppstår i samband med underhåll av en fastighet, uppfyller inte de legala kraven på att redovisas som skuld eller avsättning och får därmed inte beaktas i bokföringen.

Målkapital

Sedan 2007 innehåller kyrkoordningen bestämmelser (47 kap. 1 §) som innebär att kyrkofullmäktige i församling, eller samfälliga kyrkofullmäktige i samfällighet, ska fastställa ett långsiktigt mål för storleken på det egna kapitalet. Det egna kapitalet ska vara så stort att det utgör en betryggande buffert för ekonomiska påfrestande. Om det egna kapitalet understiger den målsatta nivån ska fullmäktige fastställa ett åtgärdsprogram där det framgår hur och när målet ska uppnås. Behov och förutsättningar varierar mellan församlingar. Detta gör att nivån på målskapitalet måste sättas utifrån den enskilda församlingens förutsättningar.

Svenska kyrkans Församlingsförbund (numera Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation) har utformat en modell för hur målskapitalet ska fastställas (modellen presenteras i FörbundsInfo 2007:5). Modellen innehåller sex olika steg. I det första steget ska församlingen säkerställa att de har ett tillfredsställande beslutsunderlag. Församlingsförbundet konstaterar bl.a. följande:

För att kunna göra en bedömning av församlingens åtaganden och ekonomi på kort och lång sikt krävs som minimum:

- Församlingsinstruktion och andra strategidokument
- Aktuell balansräkning
- Senast fastställda budget med treårsplan
- Simulering av kyrko- och begravningsavgift för minst sex år framåt
- Långsiktiga vård- och underhållsplaner (minst tio år)

- Långsiktiga investeringsplaner
- Medelsförvaltningsreglemente

Saknas något av ovanstående underlag saknas också möjlighet att avgöra hur församlingens ekonomi ser ut i ett längre perspektiv och därmed om nuvarande nivå på det egna kapitalet är tillräcklig. Arbetsprocessen måste då inriktas på att ta fram dessa beslutsunderlag. Innan detta har gjorts är det inte möjligt att fastställa ett målkapital som understiger nuvarande nivå på eget kapital.

Sammantaget innebär detta att en församling eller samfällighet som inte har en långsiktig vård- och underhållsplan inte kan fastställa sitt målkapital.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2010:20.

Svenska kyrkans församlingar och samfälligheter är stora fastighetsägare. Vid sidan av det stora antalet fastigheter bidrar ofta även kyrkoantikvariska aspekter till fastighetsfrågornas komplexitet.

Motionärerna belyser de ekonomiska konsekvenser som kan uppstå om fastigheterna inte hanteras på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet konstaterar att det är väsentligt att alla fastighetsägare inom kyrkan aktivt jobbar med att analysera lokalbehov och säkerställer att det finns god kunskap om vilka vård- och underhållsbehov som finns i fastighetsbeståndet. Kunskap om framtida fastighetskostnader är en av grundförutsättningarna för arbetet med att fastställa målkapital i församlingar och samfälligheter.

Innan bestämmelserna om målkapital infördes fanns en styrning mot en budget som blickade tre år framåt. Som en naturlig effekt av krav på ett definierat målkapital så har även förväntningarna på församlingarnas planeringsperiod förändrats. Utskottet anser t.ex. att det inte är orimligt att vård- och underhållsplaner för församlingens fastigheter kan sträcka sig så långt fram i tiden som 30 år.

Ekonomi- och egendomsutskottet delar även motionärernas uppfattning att församlingar som har identifierat att det i framtiden kommer att uppstå stora kostnader för t.ex. eftersatt underhåll ska redovisa detta i årsredovisningen. Utskottet konstaterar emellertid att det finns reglering i både kyrkoordning och lagstiftning som väl tillgodoser motionärernas önskemål. Mot bakgrund av att utskottet inte anser att ytterligare reglering behövs föreslås avslag på motionen.

Uppsala den 29 september 2010

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Gusten Rolandsson, ordförande

Anders Granberg, sekreterare

Beslutande: Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Gun Eriksson, Tommy Eriksson, Mats Johansson Flygg, Jan G Nilsson, Marcus Bernhardsson, Kerstin Andersson Karlsson, Sten Persson, Gerd Gullberg Johnson, Peter Bernövall, Gunvor Torstensson, Birgit Friggebo och Claes Björndahl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Uhlf Skoglund, Titti Ådén, Magnus Nilsson, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Gunnar Pettersson, Jan Friheden, Dan Sarkar och Markus Nordenmark.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.